Viite: Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaoston pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta hallituksen esityksestä (HE 109/2024 vp) eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Pelastusopiston lausunto hallituksen esityksestä (HE 109/2024 vp) eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Pelastusopisto kiittää valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostoa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä (HE 109/2024 vp) eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 ja lausuu seuraavaa.

Kooste Pelastusopiston lausunto. Teema: Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

Pelastusopiston näkökulmasta valtionhallinnon Pelastustoimelle osoitetut määrärahat uhkaavat pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan riittävän koulutusmäärän turvaamista valtakunnallisiin tarpeisiin. Pelastajalisäystarve on arvioitu valtakunnallisesti tuoreella sisäministeriön tilauksesta tehdyllä selvityksellä.

Pelastusopistolle osoitetut tuottavuustavoitteet ja määrärahojen vaje ovat pakottaneet Pelastusopiston käynnistämään yhteistoimintamenettelyt vuoden 2025 osalta, millä on vaikutusta koko Pelastusopiston lakisääteiseen toimintaan. Yhteistoimintamenettelyssä on esitetty tuottavuustoimenpiteinä mm. alipäällystö- ja päällystökoulutuksen vähentämistä merkittävästi. Tällä olisi merkittävä vaikutus pelastustoimen suorituskyvylle. Yhteistoimintamenettelyllä voi olla vaikutuksia henkilöstön työn tekemisen muotoihin oleellisesti. Erityisen huolestuttavaa olisi harjoittavan opetuksen määrän vähentyminen. Näillä muutoksilla on negatiivisia vaikutuksia opiskelijoiden työelämävalmiuksiin.

Lisäksi yhteistoimintamenettely voi johtaa henkilöstön osa-aikaistamisiin ja virkasiirtoihin toisiin tehtäviin. Myös henkilöstön työhyvinvointi voi olennaisesti heiketä. Negatiiviset vaikutukset työnantajaimagoon voivat vaikeuttaa pelastajalisäykseen tarvittavan opetushenkilöstön rekrytointia.

Tuottavuutta voitaisiin edistää valtiotasoisesti yhdistämällä Pelastusopisto ja Helsingin pelastuskoulu, jolloin oppilaitoksilla olisi yhteinen hallinto ja yleisinfra. Tämä edistäisi tuottavuutta merkittävästi sekä lisäisi pelastustoimen koulutuksen yhdenmukaisuutta ja tasalaatuisuutta.

Pelastusopisto

Pelastusopisto on Kuopiossa toimiva valtakunnallinen oppilaitos ja valtion virasto. Pelastusopiston lakisääteisenä (laki Pelastusopistosta 607/2006) tehtävänä on vahvistaa yhteiskunnan turvallisuutta järjestämällä pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ammatillista tutkinto-, lisä- ja täydennyskoulutusta sekä varautumiskoulutusta. Pelastusopisto vastaa myös sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmästä sekä kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijoiden kouluttamisesta, rekrytoinnista ja lähettämisestä operaatioihin. Lisäksi Pelastusopisto koordinoi pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI), tekee tutkimuksia ja selvityksiä sekä ylläpitää pelastustoimen keskuskirjastoa. Pelastusopistolla on käytettävissään modernit oppimisympäristöt, mukaan lukien 38 hehtaarin harjoitusalue. Pelastusopiston henkilöstömäärä on 145, joista 20 on tutkimus- kehittämis- ja innovaatiopalvelujen henkilöstöä ja 32 hallinto- ja tukipalvelujen henkilöstöä.

Pelastajalisäys

Pelastusopistolla on nostettu pelastajaopiskelijoiden koulutusmääriä vuodesta 2021 alkaen 120 opiskelijasta 18 opiskelijalla. Lisäys liittyi ministeri Mykkäsen päätökseen siirtää Kriisihallintakeskus (CMC) pois Pelastusopiston yhteydestä ja keskittää Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastuskoululla toteutettu tutkintokoulutus Pelastusopistolle. Tämä ei ole koskaan toteutunut. Myöhemmin määrää lisättiin vielä kuudella opiskelijalla. Pelastusopiston sisäänotto ennen pelastajalisäystä oli 144 opiskelijaa vuodessa. Pääsääntöisesti kaikki valmistuvat ammattiin.

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastuskoulu on toiminut sisäministeriön erillisellätoimiluvalla kouluttaen pelastajia Helsingin kaupungille. Toimiluvan ehtona oli Helsingin kaupungin oma rahoitus aina vuoden 2023 loppuun saakka. Nyt rahoitusta kanavoidaan valtion varoista. Helsingin Pelastuskoulun vuosittainen sisäänottomäärä on tähän saakka ollut 13-18 opiskelijaa. Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastusalan henkilöstöstä päällystö on kokonaisuudessaan koulutettu Pelastusopistolla, samoin suuri määrä alipäällystöä ja merkittävä osa pelastajia on saanutkoulutuksensa Pelastusopistolla.

Rahoituksen jakautuessa Pelastusopistolle ja Helsingin pelastuskoululle pelastajalisäys kokonaisuudessaan on 114 lisäopiskelijaa/vuosi. Jos rahoitus olisi suunnattu kokonaisuudessaan Pelastusopistolle, pelastajalisäys olisi ollut 144 lisäopiskelijaa/vuosi. Huomioitavaa on, että Pelastusopiston sisäänottoihin on jo vuonna 2021 sisällytetty Helsingin pelastuskoulun 18 opiskelijan sisäänottomäärä. Huomioitavaa on myös se, että Pelastusopiston opiskelijakohtaiseen vuosikustannukseen sisältyvät majoitus Pelastusopiston asuntolassa sekä ruokailut kolme kertaa päivässä. Helsingin Pelastuskoululla vuosikustannukseen sisältyy vain yksi ruokailu eikä majoitusta.

Pelastusopiston näkökulmasta valtiotasoista tuottavuutta edistäisivät yhteinen hallinto ja yleisinfra Helsingin pelastuskoululle ja Pelastusopistolle. Tästä syystä Pelastusopisto on esittänyt Helsingin pelastuskoulun liittämistä hallinnollisesti Pelastusopistoon toimipisteen säilyessäkuitenkinHelsingissä. Tämä lisäisi myös opetuksen tason yhdenmukaisuutta toimipisteiden välillä ja sujuvoittaisi muutoinkin käytännön opetustehtävää.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty pelastajalisäykseen suunnatut resurssit oppilaitoksittain. Pelastusopistolle on myönnetty vuodelle 2025 pelastajalisäykseen 3,90 milj. euroa, lisäys on 96 opiskelijaa. Helsingin pelastuskoululle on myönnetty vuodelle 2025 pelastajalisäykseen3,05milj.euroa, lisäys 18 opiskelijaa.

	2024	2025	2026	2027	
Hallitusohjelman mukaiset muutokset: Pelastusopisto					Yht:
Anottu rahoitus Pelastusopisto: Pelastajakoulutettavamäärän lisäys (36 kurssikoko ja kurssimäärän kaksinkertaistaminen) **pelastajalisäys 144 opisk./vuosi yht. 288 opisk./vuosi**	4 500	6 600	6 600	6600	24 300
Anottu rahoitus Pelastusopisto: **Myönnetty rahoitus Pelastusopisto:** Pelastajakoulutettavamäärän lisäys (30 kurssikoko ja kurssimäärän kaksinkertaistaminen) **pelastajalisäys 96 opisk./vuosi yht. 240 opisk./vuosi**	3 000 2,5 milj.	4 400 3,4 milj. + 0,5 milj. pelastajalisäys-hankintoihin	4 400 3,4milj.	5 500 4,5milj	17 300 13 800
Rahoitusvaje lähtötilanteessa	0,5 milj.	0,5 milj.	1 milj.	1milj.	3,5 milj.

Taulukko: Pelastusopistolle Pelastusopiston toimintamenoista (30.01) myönnetty rahoitus ja saavutettava pelastajalisäys.

	2024	2025	2026	2027	
Hallitusohjelman mukaiset muutokset: Helsingin pelastuskoulu					Yht:
Myönnetty rahoitus Helsingin pelastuskoulu: pelastajalisäys 18 opisk./vuosi yht. 36 opisk./vuosi	1,0 milj. + 0,05 milj. ruotsinkielinen toteutus vuonna 2025	2,5 milj. + 0,5 milj. pelastajalisäys-hankintoihin + 0,05 milj. ruotsinkielinen toteutus 2025	*2,5 milj.?*	*2,5 milj.?*	?

Taulukko: Helsingin pelastuskoululle Eräistä avustuksista (50.) myönnetty rahoitus ja saavutettava pelastajalisäys.

Tarkasteltaessa vuosikustannuksia voi todeta, että pelastajaopiskelijan vuosikustannus vuonna 2025 on Pelastusopistolla 28 000 euroa. Myönnetyn rahoituksen perusteella pelastajaopiskelijan vuosikustannus Helsingin pelastuskoululla on 83 000 euroa.

Pelastusopiston taloudellinen tilanne

Pelastajakoulutuksen pelastajalisäykseen suunnattu rahoitus Pelastusopistolle jäi lähtötilanteessa **3,5 miljoonaa euroa** vajaaksi laskennallisesta rahoitustarpeesta. Pelastusopistolle on lisäksi asetettu sisäministeriön tuottavuusohjelman mukaiset säästövelvoitteet vuosille 2025–2028.

PeO	2025	2026	2027	2028
Kokonaissopettamisen määrä/vuosi	644 300 e	1 815 800 e	2 193 600 e	2 131 000 e

Taulukko: Pelastusopiston lisäsäästövelvoitteet tuottavuusohjelman mukaisesti

PEKO	2025	2026	2027	2028
Kokonaissopeuttamisen määrä/vuosi	50 000 e	0 e	0 e	0 e

Taulukko: Helsingin pelastuskoulun lisäsäästövelvoitteet tuottavuusohjelman mukaisesti.

Sisäministeriön tuottavuusohjelman säästötavoitteiden mukaisten toimien jälkeen, huomioituna mahdollinen siirtomääräraha edellisiltä vuosilta, Pelastusopiston taloudellinen tilanne on jäämässä negatiiviseksi. Pelastusopistolla on aloitettu tuottavuusohjelman mukaiset toimet, jotka huomioitu laskelmissa. Pelastusopiston tuottavuusohjelmassa on pyritty huomioimaan hallitusohjelmanmukaiset tavoitteet.

TOIMINNAN RAHOITUS	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Viraston toimintamenomomentti 26.30.03 (1000 euroa)		*Arvio*	TAE	Kehys	Kehys	Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	*3 437 000*	*2 307 000*	1 300 000	0	0	0
TA ja LTAt / kehys	*18 293 000*	*20 445 000*	20 985 000	20 816 000	21 429 000	22 429 000
Käytettävissä oleva rahoitus	***21 730 000***	***22 752 000***	**22 285 000**	**20 816 000**	**21 429 000**	22 429 000
Menot	*21 615 000*	*23 627 000*	24 465 000	24 180 000	24 080 000	24 335 000
Tulot	*2 192 000*	*2 175 000*	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Nettomenot	***19 423 000***	***21 452 000***	**22 365 000**	**22 080 000**	**21 980 000**	22 235 000
Siirtyy seuraavalle vuodelle	***2 307 000***	***1 300 000***	**-80 000**	**-1 264 000**	**-551 000** **-1 895 000***	**194 000** **-1 494 000***

Taulukko: Pelastusopiston määrärahat: arvio.

*) Vuosille 2027 ja 2028 on suunniteltu pelastajien kurssikoon kasvattamista 8 x 30 mallista 8 x 36malliin. Lisäys on vuositasolla 48 opiskelijaa. Tällöin kustannukset kasvaisivat 1,3 milj. vuodessa, mikä edelleen vähentäisi siirtyvän rahan määrää.

Yhteistoimintamenettely

Pelastusopistolla on käynnistetty yhteistoimintamenettely vuotta 2025 koskien. Yhteistoiminta-menettelyssä on esitetty tuottavuustoimenpiteinä mm. alipäällystö- ja päällystökoulutuksen vähentämistä merkittävästi. Tällä olisi laaja vaikutus pelastustoimen suorituskyvylle. Lisäksi tuottavuusohjelma pidemmällä aikajänteellä laskisi oletettavasti myös hätäkeskuspäivystäjien sisäänottomääriä. Myös pelastajakoulutuksen työelämäpalaute on vaarassa heikentyä, silläharjoittavaa opetusta jouduttaisiin vähentämään. Yhteistoimintaneuvottelujen myötä Pelastusopiston henkilöstöön voi kohdistua tehtäväkuvamuutoksia (ml. viran lakkauttaminen, uuteen virkaan siirto) sekä osa-aikaistamista niille henkilöille, joiden työtunnit eivät täyty toimintojen uudelleen järjestämisen myötä. Tuottavuustoimina esitetään myös määräaikaisten palvelussuhteiden jatkamatta jättämistä, jolla on merkittävä vaikutus toiminnan laatuun.

Rehtori Mervi Parviainen

Koulutusjohtaja Minna Hirvonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pelastusopisto 30.09.2024 klo 15:09. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu sanna.turpeinen@eduskunta.fi